

Сцена от „Румето и старият лъв“ — Куклен театър, Варна. Носител на „Златният делфин“

КУКЛИТЕ ТАНЦУВАТ КРАЙ МОРЕТО...

III МЕЖДУНАРОДЕН ФЕСТИВАЛ НА БЪЛГАРСКАТА КУКЛЕНА ПИЕСА „ЗЛАТНИЯТ ДЕЛФИН“

От години вече, след отлив от летовници, всяка трета есен на Варненския бряг започва „приливът“ на куклите. Кукли от различни страни, говорещи различни езици и с различни артистични способности. Обединява ги в случая не толкова влечението към гостоприемното Черно море, колкото благородната амбиция да покажат изкуството си, да затвърдят едно традиционно приятелство. И нещо много важно — интереса си към българското творчество в областта на куклената драматургия. Защото и поредният Трети международен фестивал на българската куклена пиеса „Златният делфин“, проведен от 1 до 8 октомври във Варна, бе още едно доказателство за този постоянно растящ интерес не само що се отнася до неговите количествени показатели в репертоара (на фестивала бяха показани 15 български пиеси) и не само по отношение на нарастания брой участници (9 куклени театъра от 8 страни), но и по отношение на неговите творчески възможности, на неговия висок професионализъм...

Сега, когато фестивалът е вече минало, разбираме, че

неговото организиране тази година е нов израз на плодотворното му развитие, тъй като става ясно, че непресхващият интерес към него е не просто една утвърдена вече традиция, а постоянно развиваща се тенденция към укрепване на сътрудничеството между куклениците от цял свят, за което се откроява приносът на Държавния куклен театър в гр. Варна. От само себе си се разбира, че от своя страна българската куклена пиеса печели много от това сътрудничество, осъществявано в случая преди всичко на основата на нейните търсения, на нейните открития, на нейните постижения. Тези два момента са основните, които предопределят успехите на „Златният делфин“. Започнал като проява от национален характер, осъществена през 1969 година по идея на Варненския куклен театър във връзка с 25-годишнината от социалистическата революция в България, фестивалът се утвърждава само една година по-късно като сериозен преглед на българската куклена пиеса, за да се превърне през 1972 година в крупна културна инициатива с участието и на куклени театри от СССР, Полша, Чехослова-

кия, Румъния, ГДР. Тази есен за фестивала във Варна завихо участието си и пристигнаха, за да играят на варненска сцена, също така и кукленици от Австрия и Италия. Като имаме предвид утвърденото национално и донякъде международно реноме на куклени театри като Куклен театър — гр. Маурбах, Австрия (накари съвсем млад, този театър в настоящия момент е най-големият австрийски куклен театър) и театър „Странстващите кукли“ — гр. Флоренция, Италия (един от малкото съществуващи театри с кукли в Италия), можем със спокойна съвест да вярваме в бъдещото популяризиране на фестивала като форум на международно културно сътрудничество, като радостен пример за развитието на нашето социалистическо изкуство.

Но ако куклениците от Австрия и Италия, изявили се за първи път на този фестивал, доказаха със своите фолклорни интерпретации усета си към българската куклена пиеса („Златка златното момиче“ от Йордан Тодоров и „Безделикът и възлюбената риба“ — драматизация по българска народна приказка, с оригинална ренесансова музика), то традиционни участници, като например СССР, Полша, Чехословакия, Румъния, Югославия, доказаха наред с това и една творческа изобретателност, способност не само да се ориентират в спецификата на тази пиеса, но и да доразкрият нейното съдържание, да я доразвият проблемно и по този начин да я приобщиат към общочовешките измерения на нашето време. Един пример: Държавният куклен театър „Шверч“ — гр. Бялисток, Полша, представи „Шестте пингвинчета“

Сцена от „Къде отиваш, конче!“ — Куклен театър „Андерсен“, Полша. Златен медал

от Борис Априлов не само на основата на един богат професионален опит, но и на едно своеобразно тълкуване на драматургичния материал с проникновено осмисляне на основната тема — темата за приятелството, за красотата на човешкото братство, на човешката обич и взаимопомощ. При това тази идея се налага не като дидактична категория, а като жива мисъл, като философско внушение. Показателни са в това отношение образите на Гвин, на Пин Първи, на Тюлена и други. „Оживели“ под найсторската режисура на Кшищоф Рау, те доказват, че няма национални прегради там, където националното служи на борбата за човешко щастие и прогрес.

В този план, с различен подход, изразни средства и свое национално виждане спрямо българската куклена пиеса, но със сродни идейни виждания бяха осъществени

Сломенавайки Държавния куклен театър от гр. Ботошани (Румъния), ми се ще да подчертая една подробност, която все още се изпълзва от вниманието на нашия куклен театър. Румъните са дали на Ботошанския куклен театър името на своя национален куклен герой Васипаки. Не е ли време и ние, българите, с нашите традиции и особено с нашите съвременни успехи в областта на кукленото изкуство да помислим за създаването и на наш национален куклен герой? И, колко хубаво би било нашите деца да очакват с нетърпение например спектаклите на театър „ХИТЪР ПЕТЪР“, на театър „РАН БОСИЛЕК“ или пък на театър „КОСЕ БОСЕ“!

„Косе Босе“ от Рада Москова (с режисьор Яна Цанкова) е и пиесата, представена от Пловдивския куклен театър и получила златен медал. Сребърен медал бе присъден

своите отзиви. Такива оценки дават и представители на страни с дълголетни традиции в областта на кукленото изкуство.

Ето защо наградите, които получиха единайсет български актьори-кукловоди, са не само основателни, но и доказват обновяването на българските постижения в тази област (ярък пример в това отношение е представянето на Тодор Димитров, Стоян Калоянчев, Ивайло Божков, Димитър Жеков, Петя Мандажийска, както и на Ваня, Нина и Иван Сивинови).

Що се отнася до „дарицата“ на фестивала — българската куклена пиеса, — става ясно, че тя вече се радва на популярност не само в родината си. Признати нейни автори са видни литературни творци от ранга на Валерий Петров, Николай Хайтов, Йордан Радичков, Стефан Цанев, Борис Априлов, Иван Остриков, Недялко Йордан-

„Шестте пингвинчета“ — Куклен театър „Шверч“, Полша. Носител на „Златният делфин“

спектаклите и на Държавния куклен театър „Х. К. Андерсен“ от гр. Люблин (Полша), на театъра за деца от гр. Пилзен (Чехословакия) — „Къде отиваш, конче!“ от Рада Москова, на Държавния куклен театър от гр. Минск (Белорусия) — „Орехчето“ от Радка Александрова, на Държавния куклен театър „Васипаки“ от гр. Ботошани (Румъния) — „Златната птица“ от Максим Асенов, на Загребския куклен театър (Югославия) — „Ян Бибиан“ по Елин Пелин и други. Тези виждания бяха защитени колкото интересно, толкова и убедително. Те доказаха не просто нарастващия интерес към българската куклена пиеса, но и плодотворното професионално развитие на националните куклени театри в условията на социалистическото общество.

на пиесата „Брънчилото“ (пак от Рада Москова) с режисьор доц. Николаина Георгиева. Русенският куклен театър бе удостоен пък с бронзов медал за „Разходка с хвърчило“ от същата авторка (режисьор Енилия Цветкова). Поощрение за постановка на нова българска пиеса на патриотична тематика („Крилатият майстор“ от Йордан Тодоров) получи Държавният куклен театър от гр. Шумен. Както се вижда, куклениците също се подготвят за отбелязване на 1300-годишнината от основаването на българската държава...

Гротесково-ексцентричният маниер на интерпретиране, съчетан с един финес при тълкуването на голямата идея и с вкус към изтъкване на главното в сценичната ситуация, бе гаранция за нарасналите професионални възможности на Кукления театър „Х.К. Андерсен“ от гр. Люблин (Полша), доказани в спектакъла „Къде отиваш, конче!“ на режисьора Влоджмирж Феленчак.

За българското участие във фестивала според мен не е важно правилото, че „домакините сами си дават наградите“. Не само защото фестивалът бе международен (накар и провеждан в български град), но и защото българските кукленици и куклени драматурзи тъкмо в своята Варна получиха възторжените оценки на своите колеги от чужбина, някои от които се знаят като доста съдържани в

нов; литератори от по-младото поколение като Рада Александрова и Ваня Петкова, а също и драматурзи, насочили се изключително към нея — Максим Асенов, Рада Москова, Иван Теофилов. Тези творби оживяват на този фестивал в интерпретацията на известни и зад граница наши театри, каквито са Варненският, Бургаският, Пловдивският, Русенският, Шуменският. Тази година веселят „Златен делфин“ азия за първи път в ръцете на представители на Държавния куклен театър от гр. Варна за пиесата „Румето и старият лъв“ от Иван Остриков и „Най-щастливият човек“ от Максим Асенов (под режисурата на Злати Златев), както и на Държавния куклен театър „Шверч“ от гр. Бялисток (Полша) за спектакъла „Шестте пингвинчета“ от Борис Априлов (режисьор Кшищоф Рау). Като символ на дружбата между творците, като триумф на оживелите кукли...

... Те говорят различни езици, но ги обединява големият общ език — езикът на изкуството, езикът на приятелството. Ето защо и напред ни се ще във Варна да идват кукли от различни страни, за да говорят с езика на дружбата. А този език е един танц, оживяващ нашия бряг в топли есенни вечери. Танцът на голямото изкуство — на вечната творческа младост, на истинското човешко братство...

Магдалена Попова